D 10.144.

:: Töörahwa kirjakogu Nr. 1. ::

Kõigi maade töölised, ühinegem!

Wenemaa Kommunistlise (enamlaste) Partei programm

Wastu wõetud Partei 8. kongressil Moskwas, 18—23. märtsil 1919.

H. Pöögelmanni tõlge.

Hind 15 rubla.

W. K. P. Siberi Oblasti Büroo Eesti agitatj. ja propag. osak. kirjastus :: Omskis, 1920. ::

Trükitud „Sõjuspanga" trükikojas, Omskis.

ENSV TA
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu
49 599

Wenemaa Kommunistlise Partei (enamlaste) programm.

Wastu wõetud Partei 8. kongressil 18—23. märtsil 1919.

Oktobrirewolutsioon (25. okt. — 7. now. — 1917) teostas Wenemaal proletariaadidiktatuuri, kus proletariaat, kehwemate talupoegade ehk poolproletariaadi toetusel, kommunistlise ühiskonna aluseid looma hakkas. Rewolutsiooni arenemiskäik Saksamaal ja Austria-Ungaris, proletariaadi rewolutsioonilise liikumise kaswamine kõigil eesrinnamail, nõukogude-kuju, s. o. otseteed proletariaadidiktatuuri teostamise poole sihitud kuju laialilagunemine selles liikumises, — kõik see näitas, et üleilmse proletaarlise, kommunistlise rewolutsiooni ajajärk on alganud.

See rewolutsioon on paratamata tagajärjeks kapitalismi arenemises, mis suuremal osal haritud maadel weel walitseb. Kapitalismi ja kodanlise ühiskonna loomist iseloomustas meie wana programm õieti — kui partei mitte täitsa õige „sotsialdemokraatliseks" parteiks nimetamine maha arwata — järgmistes põhilausetes:

„Niisuguse ühiskonna pääiseäralduseks on kaupadewalmistus kapitalistliste walmistamisewahekordade alusel, millejuures kõige tähtsam ja suurem osa kaupade walmistamise ja läbikäimise abinõudest wäiksearwulise klassi isikute päralt on, kuna elanikkude määratu enamus proletaarlastest ja poolproletaarlastest koos seisab, keda nende majandusline seisukord sunnib alaliselt wõi järguwiisi oma tööjõudu müüma, s. o. kapitalistidele palgalisteks astuma ja oma tööga ühiskonna kõrgematele klassidele sissetulekut looma.

„Kapitalistliste walmistamiswahekordade walitsemise piirkond laieneb ikka enam ja enam sedamööda kuidas tehnika alaline täienemine, suurettewõtete majanduslist tähtsust tõstes, wäikseid iseseiswaid walmistajaid kõrwale tõrjub, osa neist proletaarlasteks teeb, teise osa tähtsust ühiskonna majanduslises elus kitsendab ja paiguti nad enamwähem täielikult, enamwähem silmanähtawalt, enam wõi wähem raskelt kapital mõju allasseab.

„Samane tehniline edu annab päälesele ettewõtjatele wõimaluse kaupade walmistamisel ja ringjookul ikka suuremal mõõdul naisterahwaste ja laste tööd tarwitada. Kuna see aga, teisestküljest, elawa tööjõu tarbet ettewõljatel wõrdlemisi wähendab, siis jääb tööjõu nõudmine muidugi wähemaks kui pakkumine, mille tagajärjel palgatöö ikka enam kapitali mõju alla sattub ja ta kurnamise tasapind tõuseb.

„Niisugune seisukord kodanliste rikide oma piirides ja nende maade alaliselt terawamaks minew wastastikune wõistlus ilmaturul teeb ikka raskemaks ja raskemaks kaupadest, mida alaliselt kaswawal määral walmistatakse, lahti saada. Liigwalmistus,*) mis enam wõi wähem terawates tööstuskriisides ilmsile tuleb, millele pikemad wõi lühemad tööstusseisakud järgnewad, on kodanlises ühiskonnas walmistawate jõudude arenemise paratamata tagajärjeks. Kriisid ja tööstusseisakud ajajärgud häwitawad omakorda weel enam wäikseid walmistajaid, suurendawad weel enam kapitali mõju palgatöö üle, pahendawad weel kiiremini wõrdlemisi, mõnikord aga ka absoluutselt, töölisteklassi seisukorda.

„Sel korbel on tehnika täienemine, mis tööwiljakuse kaswamist ja ühiskonna rikkuse suurenemist tähendab, kodanlises ühiskonnas põhjuseks klassiwahede laienemisele, kanguse suurenemisele waralate ja warata kihtide wahel, ja elamise kindlustuse, tööpuuduse ning mitmesuguste puuduste kaswamisele ikka laienewates töörahwahulkades.

„Kuid sel mõõdul kuidas kõik need, kodanlisele ühiskonnale omased wastolud kaswawad ja arenewad, kaswab ka töötawa ja kurnatawa rahwahulga rahulolematus olewa olukorra wastu, kaswab proletaarlaste arw ja ühtehoidmine ja terawneb nende wõitlus oma kurnajatega. Lühtaegu loob tehnika täienemine walmistamise ja läbikäimise abinõusid keskendades ja töökiku kapitalistlistes ettewõtetes ühiskondlustades, ikka kiiremalt ja kiiremalt ainelist wõimalust kapitalistliste walmistamiswahekordade asemele kommunistliste wahekordade seadmiseks, see on — selleks sotsiaalseks revolutsiooniks, mis rahwuswahelise kommunistlise partei kui klassilise liikumise teadliku awaldaja kogu tegewuse lõpueesmärgiks on.

„Selle järele kui proletariaadi sotsiaalne revolutsioon walmistamise ja läbikäimise abinõude kohta makswa eraomanduseõiguse asemele ühiskondlise omanduseõiguse seadnud ja kõigi ühiskonnaliikmete hää käekäigu kindlustamiseks ühiskondlise walmistamiskäigu plaanikindla korralduse sisse seadnud, häwitab see revolutsioon ühiskonna klas-

*) „Ülewalmistus", s. o. kaupade walmistamine suuremal määrul kui turg neid ära tarwitada jaksab, mille tagajärjel osa kaupasid mõneks ajaks ladudesse paisu jääb. Tõlk. täh.

sidessejagunemise ära ja wabastab sellega rõhutud inimsoo, sest et ta igale kurnamisele, mis üks ühiskonnaosa teise kallal toimetanud, lõpu teeb.

„Selle rewolutsiooni tarwiliseks tingimiseks on proletariaadidiktatuur, s. o. proletariaadil niisuguse poliitilise wõimu kättewõitmine, mis talle wõimaluse annab kurnajate igasugust wastupanekut maha suruda. Omale ülesandeks seades proletariaati ta suure ajaloolise töö täitmiseks kõlbuliseks teha, organiseerib rahwuswaheline kommunistline partei ta iseseiswaks poliitiliseks parteiks, mis kõigi kodanliste parteide wastu seisab, proletariaadi klassiwõitluse kõiki eluawaldusi juhib, lepitamata wastolu kurnajate ja kurnatawate huwide wahel tööliste ees paljastab ja neile eesseiswa sotsiaalse rewolutsiooni ajaloolise tähtsuse ja tarwilikud tingimised ära seletab. Ühtlasi näitab ta kõigile teistele töötawatele ja kurnatawatele hulkadele nende lootuseta seisukorda kapitalistlises ühiskonnas ja sotsiaalse rewolutsiooni wajadust nende endi wabanemiseks kapitali ikkest. Töölisteklassi partei, kommunistline partei kutsub oma ridadesse kõiki töötawaid ja kurnatawaid kihte, sedawõrd kuidas need proletariaadi waatekohale asuwad."

Kapitali koondumise ja keskenemise käik lõi 20. aastasaja algul, waba wõistlust häwitades, wägewad kapitalistide monopolistlised ühisused — sündikaadid, kartellid, trustid — mis kogu majanduslises elus otsustawa tähtsuse omandasid, sulatas määratutes koondustes ühte pangakapitali ja tööstusekapitali ja hakkas kapitali suuremal mõõdul teistele maadele wälja wedama. Terweid kapitalistliste riikide grupesid oma alla wõttes hakkasid trustid majandusliselt maailma jagama, mis pinnaliselt juba rikkamate riikide wahel jaotatud oligi. See finans- (raha-) kapitali ajajärk, mis wõitluse kapitalistliste maade wahel paratamata terawaks ajab, on imperialismi ajajärk.

Siit järgnewad paratamata imperialistlised sõjad, sõjad kaubaturgude, kapitali tegewusesse mahutamise mõjukondade, tooresainete ja tööjõu pärast, s. o. üleilmlise wõimu ja wäikeste ning nõrkade rahwaste üle walitsemise pärast. Niisugune nimelt oli esimene suur imperialistline sõda 1914—1918. a.

Maailma kapitali arenemise haruldaselt kõrge järg üleüldiselt; riigimonopolistlise kapitalismi astumine waba wõistluse asemele; tarbeasjade walmistamise ja jaotamise ühiskondlise korraldamisekäigu aparaadi ettewalmistamine pankade kui ka teiste kapitalistideühisuste poolt; kapitalistliste monopolidega ühenduses olew hindade tõus ja sündikaatide surwe töölisteklassi turjal, tööliste orjastamine imperialistlise riigi poolt, proletariaadi majanduslise kui ka poliitilise wõitluse määratu raskendamine; koledused, wiletsused, puudused, mis imperialistline sõda sünnitas; kõik see tegi kapitalismi kokkulangemise ja ühiskondlise majapidamise kõrgema kuju juure mineku paratamataks.

Imperialistline sõda ei võinud õiglase rahuga lõppeda; veel enam — ta ei võinud üleüldse mingi enamvähem kindla rahuga kodanliste riikide vahel lõppeda. Ta pidi, sel arenemiseastmel, kuhu kapitalism jõudnud, paratamata muutuma ja muutub meie silmade nähes kodusõjaks, kurnatavate töörahvahulkade, nende eesotsas proletariaadi võitluseks kodanluse vastu.

Suurenew päästetung mine proletariaadi poolt ja iseäranis ta võidud ühel ja teisel maal tõstavad kurnajate vastupanekut ja kutsuvad nende pool kapitalistide „rahvuswahelise" ühinemise uute vormide loomise („Rahvasteliit" ja m. s.) elule, mille kaudu nad, kõigi maailma rahvaste kawakindlat kurnamist üleilmlistes piirides organiseerides, kõigepäält oma jõu kõigi maade proletariaadi revolutsiooniliste liikumiste otselohese mahasurumise pääle sihivad.

See liidab üksikute riikide sisemised kodusõjad paratamata ühte nende revolutsiooniliste sõdadega, mis ühestküljest ennast kaitsevad proletaarlised riigid, teisestküljest allaröhutud rahvad imperialistliste suurriikide ikke vastu peavad.

Neil tingimistel ei ole rahujutlustamise, rahvuswahelise sõjariistade-mahapanemise (kapitalistlise korra juures), wahekohtute ja m. s. hüüdsõnad mitte ainult tagurline utoopia (luulekawatsus), waid töötawate hulkade otsene pettus, mille eesmärgiks on proletariaadi sõjariistade-mahapanek ja ta tähelepaneku kõrwalejuhtimine kurnajatelt sõjariistade ärawõtmise ülesandest.

Ainult proletaarline, kommunistline revolutsioon wõib inimsoo wälja wiia sellest umbkotist, mis imperialism ja imperialistlised sõjad loonud. Misgusest ka iganes revolutsiooni raskused ja ajutised wõimalikud lüüasaamised ehk wasturevolutsioonilaened peavad olema, — proletariaadi lõpulik wõit on paratamata kindel.

See üleilmlise proletaarlise revolutsiooni wõit nõuab eesrinna maade töölisteklassi kõige täielikumat usaldust, kõige ligemat wennalikku ühinemist ja revolutsioonilise tegewuse wõimalikult suuremat ühteliitmist.

Nende tingimiste teostamine on wõimatu, kui mitte põhjusmõtteliselt lahku ei lööda ja halastamata wõitlusesse ei astuta selle sotsialismi kodanlise moonutusega, mis ametlikkude sotsiaaldemokraatliste ja sotsialistliste parteide kõrgemates ringkondades wõidule on pääsenud.

Niisugune moonutus on ühestküljest paenluse ja rahvushullustuse wool, mis ainult sõnades sotsialism on, tegudes aga rahvushullustus, oma rahvuslise kodanluse röövhuwide kaitse warjamine isamaakaitse petliku hüüdsõnaga, niihästi üleüldiselt kui ka iseäranis imperialistlise sõja jooksul 1914—1918. a. Selle woolu sünnitajaks on see asjaolu, et eesrinnas seiswad kapitalistlised riigid,

asumaade ja teisi nõrku rahwaid röövides, kodanluse wõimaluse andsid selle röövimise teel saadud liigkasu arwel proletariaadi kõrgemaid ringkondi eesõigustatud seisukorda panna, neid sel kombel ära osta, neile rahuajal korrapäralist kodanlust elukorda kindlustada ja selle kihi juhtisid oma teenistusesse wõtta. Paenlased ja sotsiaalrahwuslased, kui kodanluse teenrid, on proletariaadi otsekohesed klassiwaenlased, iseäranis nüüd, kus nad ühes kapitalistidega, sõjariistad käes, oma kui ka wõõrastel maadel proletariaadi rewolutsioonilist liikumist maha suruwad.

Teisestküljest on sotsialismi kodanlikeks moonutuseks ka „keskwool", mida niisamati kõigil kapitalistlistel maadel wõib tähele panna, mis sotsiaalrahwuslaste ja kommunistide wahel kõigub, esimestega ühendust otsides ja pankrottijäänud II. Internetsionaalile uut elu sisse ajada püüdes. Proletariaadi wõitluse juhtijaks ta wabastamise teel on ainult uus, Kolmas Kommunistline Internatsionaal, mille üheks wäesalgaks Wenemaa Kommunistline Partei on. See Internatsionaal on tegelikult loodud kommunistliste parteide sündimisega endiste sotsialistliste parteide tõsiselt proletaarlisteşt olusteşt hulgal mail, iseäranis Saksamaal, ja on wormiliselt asutatud märtsikuul 1919, ta esimesel kongressil Moskwas. Kommunistline Internatsionaal, mis kõigi maade proletariaadi hulkades ikka enam poolehoidmist leiab, ei pöördu mitte ainult oma nimetusega marxismile, waid teostab ka kogu oma ideelik-poliitilise sisuga, kõige oma tegewusega Marri rewolutsioonilist õpetust, mis kodanlikpaendlisteşt moonutusteşt puhastatud.

Wenemaa kohta, mille pääiseäraldusels elanikkude wäikekodanliste kihtide arwuline üleolek on, proletaarlise diktatuuri ülesandeid ligemalt lahendades määrab Wenemaa Kommunistline Partei need ülesanded järgmiselt ära:

Üleüldise poliitika wallas.

1. Kodanline wabariik, isegi kõige demokraatlisem, mida ülerahwalise, ülemaalise, wäljaspool klassisid seiswa tahte hüüdsõnadega põhitsetakse, jäi tegelikult paratamata — selle mõjul, et alles jäi eraomanduseõigus maa ja teiste walmistamiseabinõude kohta — kodanlusediktatuuriks, määratu suure töörahwaenamuse kurnamise ja allarõhumise masinaks peotäiele kapitalistidele. Selle wastandina muutis proletaarline ehk nõukogude demokraatia just nimelt kapitalismi poolt rõhutud klassides, proletaarlaste ja kehwemate talupoegade — poolproletaarlaste hulgalised organisatsioonid, s. o. elanikkude määratu enamuse, kogu riiklise aparaadi alaliseks ja ainukeseks aluseks,

niihästi kohtadel kui ka keskkohas, alt kuni üles. Sellega teostas nõukoguderiik, muuseas, wõrdlemata awaramal kujul kui see kusagil mujal sündinud, kohaliku ja riigiosalise omawalitsuse, ilma mingi ülemalt poolt nimetatud wõimudeta. Partei ülesandeks on wäsimata tööd teha, et tõesti täielikult teoks teha seda demokratismi kõrgemat algkuju, mis oma korralikuks töötamiseks hulkade kultuurilikkuse, korralduse ja iseteadwuse tasapinna alalist kõrgendamist nõuab.

2. Wastuokja kodanlisele demokraatiale, mis oma riigi klassilist iseloomu salgas, tunnistab nõukogudewalitsus awalikult, et iga riik paratamata klassilist iseloomu peab kandma, kuni ühiskonna klassidesse jagunemine ja ühes sellega igasugune riiklane wõim täiesti ära ei ole kadunud. Nõukoguderiik on juba oma olu pooleks kurnajate wastupaneku mahasurumisele sihitud, ja Nõukogude-Põhjusseadus — wälja minnes selleşt seisukohast, et iga wabadus on, kui ta wastu käib tööliste wabastamisele kapitali ikke alt — ei kohku tagasi kurnajatelt poliitiliste õiguste ärawõtmisest. Proletariaadipartei ülesanne seisab selles, et — kurnajate wastupaneku mahasurumist wäärdumatalt teostades ja kodanliste õiguste ja wabaduste kõigutamata iseloomu kohta sügawalt sissejuurdunud eelarwamistega ideeliselt wõideldes — ühtaegu seletada, et poliitiliste õiguste ärawõtmine ja ükskõik missugused wabaduste kitsendused ainult kui ajutised abinõud wõitluses kurnajate katsete wastu, nende eesõigusid alal hoida wõi uuesti elule kutsuda, tarwilikud on. Sedamööda kuidas ära kaob tegelik wõimalus, et üks inimene teist kurnaks, kaob ka nende ajutiste abinõude wajadus, ja partei püüab neid siis kitsendada ja neid täielikult kõrwale heita.

3. Kodanline demokraatia leppis ainult sellega, et ta wormiliselt kõigile kodanikkudele ühetasa poliitilised õigused ja wabadused, nagu: koosolekute, ühisuste, ajakirjanduse jne. õigused, andis. Tõeliselt aga tegi niihästi administratiiwline praktika kui ka pääasjalikult töötawate kihtide majandusline pärisorjus wõimatuks neid õigusid ja wabadusi wähegi awaramal määral ära kasutada.

Sellewastu saab proletaarline demokraatia õiguste ja wabaduste wormilise wäljakuulutamise asemele nende tegeliku kotteandmise kõigepäält ja kõige enam neile elanikkude klassidele, keda kapitalism rõhus, s. o. proletariaadile ja talupoegadele. Selleks wõtab nõukogudewalitsus kodanluselt ruumid, trükikojad, paberiladud, jne. ära ja annab need töötawatele hulkadele ja nende organisatsioonidele täielikuks tarwitamiseks.

W. K. P. ülesanne seisab selles, et ikka laiemaid töörahwahulkasid demokraatliste õiguste ja wabaduste tarwitamisele tõmmata ja selleks ainelist wõimalust laiendada.

4. Kodanline demokraatia kuulutas aastasadasid inimeste üheõigusluſt fugu, uſu, tõu ja rahwuſe pääle waatamata, tegelikult aga ei lubanud kapitalism kuſagil seda üheõigusluſt läbi wiia, ja oma imperialiſtliſel järgul aias ta tõu ja rahwuslise surwe äärmiſe teravuſeni. Ainult sellepärast, et nõukogudewalitſus töörahwawalitſus on, wõis ta selle üheõiguslise lõpulikult ja kõigil elualadel esimest korda ilmas läbi wiia — kuni naisterahwa õiglusetuse wiimaste jälgede täieliku häwitamiseni abielu alal ja üleüldse perekonnaõigustes. Partei ülesandeks on praegusel silmapilgul pääasjalikult ideeline ja kaswatusline töö selleks, et lõpuni ära häwitada kõik endise õiglusetuse ja eelarwamiste jäljes iseäranis mahajäänud proletariaadi ja talupoegade keskel.

Partei ei lepi mitte ainult naisterahwaste wormilise üheõiguslusega, waid püüab neid ka wananenud koduse majapidamise ameliseist raskustest wabastada, selle asemele ühiselumajasid, ühiskondliſi söögimajasid, keskpesukodasid, laste hoiupaike jne. seades.

5. Töötawatele hulkadele walimiste toimetamiseks ja saadikute tagasikutsumiseks töölistele ja talupoegadele kõige kergemal ja kättesaadawamal wiisil wõrdlemata awaramat wõimaluſt kindlustades kui kodanlise demokraatia ja parlamentarismi juures, häwitab nõukogudewalitſus ühtaegu ära parlamentarismi warjukülјed, iseäranis seadusandlise ja täidesaatwa-wõimu eraldamise, rahwahulkade eemalseisu esituskogudest jne.

Nõukogude riik ligendab riikliſt aparaati hulkadele ka sellega, et walitſuse ülesseks ja riigi algratukeseks mitte piinaline (territoriaalne) ringkond ei jää, waid majandusline (walmistamise) üksus — wabrik, töökoda.

Partei ülesandeks on, sel sihil kogu tööd jatkates, sel alusel et töölistehulgal tegelikult ükka kindlamini ja ükka täielikumalt demokratismi teostawad, iseäranis sel teel, et ametnikkude wastutus ja arwandmine läbi wilkse, püüda walitſuseaſutusi ka edaspidi weel töölistehulkadele lähendada.

6. Kuna kodanline demokraatia, oma awaliſtudest seletustest hoolimata, sõjawäe warakate klasside tööriistaks muutis, ta töörahwahulkadest ära lahutas ja töörahwa wastu seadis, soldatite wõimaluſt oma poliitiliste õiguste teostamiseks häwitades wõi raskendades, — liidab nõukogude riik töölised ja soldatid oma asutustes — nõukogudes — nende täieliku üheõiguslise ja hulgideühtluse pinnal ühte. Partei ülesandeks on seda tööliste ja soldatite ühtluſt nõukogudes kindlasti alal hoida ja edasi arendada, sõjariistus jõu lahutamata sidet proletariaadi ja poolproletariaadi organisatsioonidega kõwendades.

7. Linna tööstusproletariaadi, kui kõige enam koondunud ja ühinenud, kõige selgema waatega ja wõitluses karastatud töölistekihi juhtiw osa terwes rewolutsioonis tuli niihästi nõukogude tekkimises kui ka nende walitsuseaſutusteks arenemise käigus nähtawale. Seda kajastas meie nõukogude põhjusseadus seega, et ta tööstuseproletariaadile, küla rohkemkillustatud wäikekodanliste hulkadega wõrreldes, mõned eesõigused andis.

Nende, küla sotsialistide organiseerimiste raskustega ajalooliselt ühendatud eesõiguste ajutist iseloomu ära seletades peab W. K. P. püüdma seda tööstuseproletariaadi seisukorda wäärdunata ja kawakindlalt selleks ära tarwitada, et kitsastsunftilistele ja kitsasametiühisuslistele huwidele, mis kapitalism tööliste keskel üles kaswatas, wastukaaluks kõige enam mahajäänud ja killustatud külaproletaarlaste ja poolproletaarlaste hulkasid, kui ka keskmist talupojaseisust eesrinna töölistega ligemini ühendada.

8. Ainult nõukogudelise riigikorralduse kaudu oli proletariaadirewolutsioonil wõimalik wana kodanlist, ametnikkude ja kohtunikkude riigiaparaati otsekohe purustada ja põhjani ära häwitada. Kuid laiade hulkade mitte üllalt kõrge kultuuriline tasapind, hulkade poolt wastuwõetawatele kohtadele seatud töötajate tarwilise harjunuse puudus walitsemisetegewuses, wajadus rasketes tingimistes kiiresti wana korra eriteadlasi töösse kutsuda ja linnatööliste kõige enam arenenud kihi sõjatööle saatmine sünnitas nõukogude korras paiguti bürokratismi uuesti elule.

Bürokratismiga kõige otsustawamat wõitlust pidades nõuab W. K. P. ta täielikuks ärawõitmiseks järgmisi abinõusid:

1) Iga nõukogu liige tuleb tingimata riigiwalitsemises teatawa kindla töö pääle panna.

2) Neid töösid järkjärgult wahetada, nii et nad aegamööda kõigisse walitsemiseharudesse ulataksid.

3) Aegapidi kogu töötaw rahwas wiimaseni riigiwalitsemistööle tõmmata.

Kõigi nende sammude täielik ja igakülgne läbiwiimine, kui kaugem järk sel teel, kuhu Pariisi Kommuun astus, ja walitsustöö lihtsustamine tööliste kultuurilise tasapinna tõusmisel wiib riiklise wõimu häwitamisele.

Rahwusliste wahekordade alal.

9. Rahwuseküsimuses on W. K. P.-l järgmised põhialused juhtnööriks:

1) Esteotsa seatakse mitmesuguste rahwuste proletaarlaste lähendamise poliitika, et ühises rewolutsioonilises wõitluses mõisnikke ja kodanlust kukutada.

2) Et allarõhutud maade töölistehulkade umbusku neid maid rõhuwate riikide proletariaadi wastu ära kaotada, on tarwis kõikide rahwusliste grupete igasugused eesõigused ära häwitada, rahwuste täielik üheõiguslus maksma panna, asumaade ja õigustes kitsendatud rahwuste kohta tunnistada, et neil õigus on endid riikliselt eraldada.

3) Samal otstarbel seab partei üheks ülesandeks täieliku ühinemise teel — nõukogude tüüpi järele organiseeritud riikide föderatiiwse ühinemise juhtmõtte üles.

4) Selles küsimuses, kes riiklise eraldumise asjas rahwa tahtmise kwaldajaks on, seisab W. K. P. ajaloolik-klassilisel waatepunktil, sellejärele otsustades, missugusel ajaloolisel arenemiseastmel teatud rahwas seisab: kas teel feodaalsest kodanlisesse demokraatiasse, või kodanlisest demokraatiast nõukogude ehk proletaarlisesse demokraatiasse, või m. m.

Igatahes peab proletariaat neil mail, mis teisi rahwaid on rõhunud, iseäranis ettewaatlik ja tähelepanelik olema rõhutud ehk õigustes kitsendatud rahwaste töölistehulkade rahwusliste tunnete jäänuste wastu. Ainult seesugune poliitika wõib luua eeltingimised rahwuswahelise proletariaadi rahwusliselt mitmesuguste olluste töölisest kindlaks wabatahtliseks ühinemiseks, nagu seda terwe rea rahwusliste nõukogudewabariikide ühinemise lugu nõukogude Wenemaa ümber näitas.

Sõjalisel alal.

10. Sõjalisel alal määrawad partei ülesanded ära järgmised põhialused:

1) Imperialismi lagunemise ja kodusõja kaswamise ajajärgul on wõimata niihästi wana sõjawäge alal hoida, kui ka uut sõjawäge nõndanimetatud wäljaspool klassisid seiswal ehk kogurahwalisel alusel üles ehitada. Punasel sõjawäel, kui proletariaadidiktatuuri tööriistal, peab tindimata selge klassiline iseloom olema, s. o ta tuleb ainult proletariaadist ja sellele ligidal seiswatest talurahwa poolproletaarlistest kihtidest kokku seada. Alles ühes klassside ärahäwitamisega muutub sarnane klassiline sõjawägi kogurahwaliseks sotsialistliseks miilitsaks.

2) Kõigile proletaarlastele ja poolproletaarlastele on tarwis kõige awaramates piirides sõjategewust õpetada ja wastawate ainete õpetamist koolis sisse seada.

3) Sõjalise õpetamise ja punase-sõjawäe kaswatamise töö sünnib klassilise kokkuliitmise ja sotsialistlise arusaamise selgitamise põhjal. Sellepärast on tarwis wõitlusejuhatajate (sõjaülemate) kõrwal poliitilised komissarid, usaldatawate ja ennastsalgawate kommunis-

tide hulgast ametisse panna, ja igas wäeosas kommunistlise organisatsiooni osakesed luua, et sisemist ideelist sidet ja teadlikku korrapidamist luua.

4) Wana sõjawäe korrale wastukaaluks on tarwis: puhtkasarmulise õpetamise aega wõimalikult lühendada, kasarmuid sõja- ja sõjapoliitilistele koolidele lähendada, wäeosade korraldamisel wõimalikult ligidat sidet pidada wabrikutega, töökodadega, ametiühistustega ja küla kehwemate kihtide organisatsioonidega.

5) Tarwilise organisatsioonilise sideme ja püsiwuse wõib noorele rewolutsioonilisele sõjawäele ainult teadlikkude tööliste ja talupoegade keskelt tõusnud juhatajate kaudu anda, kuigi weel wiimased eriotsa ainult alamajärgulised olekski. Kõige andelisemate, südimate ja kõige enam sotsialismile andunud soldatite ettewalmistamine wäejuhatajate ametitele on sellepärast sõjawäe loomises üks kõige tähtsamatest ülesannetest.

6) Wiimase ilmasõja õpetused niihästi operatsioonide kui ka sõjatehnika alal tulewad kõige laiemalt ära tarwitada ja kasutada. Koos sellega tuleb sõjawäe organiseerimisele ja wõitlustegewuse (operatsioonide) juhatusele kutsuda kõige laiemal määral wana sõjawäe koolist läbikäinud sõjaeriteadlasi. Teisestküljest on seesuguse kutsumise tingimiseks sõjawäe poliitilise juhatuse ja wäejuhatuse üle igasuguse kontrollipidamise keskendamine tööliste kätte.

7) Wäejuhatajate walimise nõue, millel määratu põhjusmõtteline tähtsus oli kodanlise sõjawäe kohta, kus wäejuhatajate kogu selleks wälja waliti ja üles kaswatati, et aparaadiks olla soldatitele ja soldatite kaudu töölisteklassi klassilisel küüsishoidmisel, see nõue kaotab täielikult oma põhjusmõttelise tähtsuse klassilise tööliste ja talupoegade punasewäe kohta. Kas walimise wõi nimetamise põhjusmõtet tarwitada, seda määrawad rewolutsioonilisele klassilisele sõjawäele ainult tegelikud asjaolud, ja oleneb see worminisel kätte-saadud tagajärgedest, wäeosade kokkuliitumise järjest, wäejuhatajate kogu koosseisust jms.

Kohtu alal.

11. Kui proletaarline demokraatia kõik wõimu oma kätte olwõtnud ja kodanlise walitsuse asutused, sääl hulgas ka endise sisseseadega kohtud, wiimase jäänuseni kõrwaldanud, seadis ta kodanlisi demokraatia juhtsõna asemele: „kohtunikud peawad rahwa poole walitud olema!“ klassilise hüüdsõna: „kohtunikud walitakse ainult tööliste poolt ja tööliste seast!“ ja wiis selle kogu kohtutekorralt läbi, seejuures ühtlasi meeste- ja naisterahwastele niihästi

kohtunikkude walimistel kui ka kohtunikkude kohustetäitmisel kõigiti üheſuguſeid õigusid andes.

Et õigusemõiſtmiſeſt kõige laiemaid proletariaadi- ja kehwade talupoegadehulkaſid oſa wõtma tõmmata, ſelleks on alaliſelt waheldawate ajutiſte kaaskohtunikkude oſawõtmine ſiſſe ſeatud, kui ka kohtunikkude-nimekirjade kokkuſeadmine tööliſte-hulgaliſte organiſatſioonide, ametiühiſuſte jne. poolt.

Ühiſe rahwakohtu loomiſega — otſatu rida endiſte, mitmeſuguſte ſiſſeſeadmiſtega ja hulga järkudega kohtute aſemele — tegi nõukogudewalitſus kohtu ſiſſeſeade lihtſaks ja kõigile elanikkudele täitſa kättesaadawaks, ja kõrwaldas igaſuguſe asjata wenitamiſe asjade ajamiſes.

Kukutatud walitſuſte ſeaduſi kõrwale heites, andis nõukogudewalitſus nõukogude poolt walitawate kohtunikkude hooleks proletariaadi tahtmiſt teoſtada, juhtnööriks tema dekreetiſid, nende puudu-ſe wõi puudulikkuſe puhul aga ſotſialiſtliſt õigſetunnet tarwitades.

Karistamiſe alal on ſel kombel organiſeeritud kohtud karistamiſe iſeloomus juba põhjaliku muudatuſe toonud, nimelt ſeega, et nad õige laial mõõdul tingimiſewiiſi ſüüdlaſeks mõiſtmiſt tarwitawad, awaliku laituſe karistuſemääruſte hulka on wõtnud, wabaduſekaotamiſe aſemel ſunduslikku tööd iſiklike wabaduſe juures tarwitawad, wangikodade aſemele kaswatusajutuſed on ſeadnud ja wõimaluſe annawad ſeltſimeheliku kohtu tegewuſt tarwitada.

Kohtu arenemiſt edaspidigi ſelſamal teel nõudes püüab W. K. P. ſelle poole, et terwet töörahwaſt wiimaſeni kohtunikkude kohuſtetäitmiſele tõmmata, ja et karistuſte-ſiſteemi aſemele lõpulikult kaswatuſliſe iſeloomuga abinõude ſiſteemi ſeada.

Rahwaharimiſe alal.

12. Rahwaharimiſe alal ſeab W. K. P. oma ülesandeks oktoobrirewoluſioonis 1917 algatud tööd, kooli ümbermuutmiſel kodanluſe klaſſiwalitſuſe tööriiſtaſt ühiskonna klaſſideſſe jagunemiſe täieliſe häwinemiſe, ühiskonna kommuniſtliſe ümberſündimiſe tööriiſtaks, lõpule wiia.

Proletariaadidiktatuuri ajajärgul, ſ. o. ajajärgul, kus ette walmiſtatakſe tingimiſi, mis wõimalikuks teewad kommunismi täielikult teoſtada, ei pea kool mitte ainult kommunismi põhjusmõtete iſtutajaks üleüldiſelt olema, waid proletariaadi ideeliſe, organiſatſioonilise ja kaswatawa mõju külwaja poolproletaarliſte ja mitteproletaarliſte töölistehulkade ſeka, et üles kaswatada uut põlwe, kes ſuudaks kommunismi lõpulikult maksma panna. Lähemaks ülesandeks ſel teel

on praegusel filmapilgul järgmist nõukogudevalitsuse poolt kooli- ja haridustöö juba kindlaks määratud põhialuseid edasi arendada:

1) Läbi viia maksuta ja funduslik üleüldise ja politehnilise (kõigi tähtsamate valmistusharude teooria ja praktikaga tutvustava) hariduse andmine mõlemist soost lastele 17 aasta vanuseni.

2) Luua võrk koolieelseid asutusi: lastevarjupaike, lasteaede, ühiskonde, ja m. s., et ühiskondlist kasvatust parandada ja naisterahva orjakütkeid purustada.

3) Täielikult teostada ühise töökooli põhjusmõtteid, kus õpetuse andmine emakeeles jünnib, mõlemist soost lapsed üheskoos õpivad, mis täiesti ilmalik on, s. o. vaba igasugusest usulisest mõjust, mis õpetuseandmist ja ühiskondliselt tululikku tööd ligidalt seob ja kommunistlise ühiskonna igakülgselt arenenud liikmeid ette valmistab.

4) Kõigile õpilastele riigi kulul toitu, kehakatet, jalanõusid ja õpeabinõusid muretseda.

5) Uusi haridusetöö tegijate kogusid ette valmistada, kes kommunismi ideedega olekski läbi imbunud.

6) Töörahwa kaasatõmbamine haridusetööst tegelikule osawõtmisele („rahwaharimise nõukogude" täiendamine, kirjaoskajate mobiliseerimine jne.)

7) Igakülgset riiklist abi anda tööliste ja talupoegade eneseharimisele ja enesetäiendamisele (luua võrk asutusi hariduse tõstmiseks wäljaspool kooli, nagu: raamatukogud, koolid täiskasvanutele, rahwamajad ja ülikoolid, kursused, etteluegemised, kinod, kunstitöötajad jm.).

8) Laial määral edendada kutseharidust ühes üleüldiste politehniliste teadmistega inimestele 17 aasta vanusest pääle.

9) Awar wõimalus anda kõigile, kes õppida soowivad, eeskätt töölistele, kõrgematesse õpeasutustesse sisse pääseda; õpejõudude kõrgematesse õpeasutustesse kutsuda kõiki, kes sääl õpetust anda wõivad; ära kaotada igasugused wahetegemised wärskete teadusliikude jõudude ja ametlikult tunnistatud teadusemeeste wahel; õpilaste ainelist seisukorda kindlustada, et töölistele ja talupoegadele tegelikult wõimalust anda kõrgemat õpeasutust osa wõtta.

10) Samuti on tarwis awada ja töörahwale kättesaadawaks teha kõik kunstiwarandused, mis tööliste kurnamise alusel on loodud ja seni ainult kurnajate tarwitada on olnud.

11) Kommunistliste aadete propagandeerimist kõige laiemal wõõdul edendada ja selleks otstarbeks riiklise wõimu aparaati ja abinõusid tarwitada.

Usuliste wahekordade alal.

13. Usuasjus ei jää W. K. P. weel sellega rahule, et dekreedi läbi kirik riigist ja kool kirikust on ära lahutatud, s. o. nõudmistega, mis kodanlus oma programmides üles seab, kuid kusagil ilmas lõpulikult läbi ei ole wiidud, sest et kapital wäga mitmesuguste sidemete kaudu usulise propagandaga seotud on.

W. K. P. juhtnööriks on tõearwamine, et alles plaanikindluse ja teadlikkuse läbiwiimine terwes rahwahulkade ühiskondlik-majanduslises tegewuses usulikkude eelarwamiste täieliku wäljasuremise kaasa toob. Partei püüab sidet kurnajate klasside ja usulise propaganda organisatsiooni wahel täielikult ära häwitada, seega tööliste-hulkade tõelikule wabanemisele usulikkudest eelarwamistest kaasa aidates ja kõige laiemat teaduslik-walgustawat ja usuwastast propagandat organiseerides. Selle juures on tarwis hoolega hoida uskujate tunnete igasuguse teotamise eest, mille tagajärjeks ainult usulise hullustuse kinnitamine oleks.

Majanduse wallas.

1. Wäärdumata jatkata ja lõpule wiia kodanluselt waranduste ärawõtmine, mis juba alanud ja pää- ning põhijoontes läbigi wiidud; walmistamise- ja läbikäimise abinõude wabariigi omanduseks, s. o. kogu töörahwa ühiseks omanduseks muuta.

2. Pää- ja põhialuseks, mis nõukogudewalitsuse terwe majanduspoliitika ära määrab, tuleb panna maa walmistamisejõudude igapidine tõstmine. Kõige raskemas lagumuses, mida riik praegu läbi elab, peab kõik muu taganema selle tegeliku ülesande eest: rahwale kõige hädalisemalt tarwisminewate toiduainete hulka, wiiwitamata ja maksku mis maksab, suurendada. Sellekohaste tegelikkude tagajärgedega tuleb mööta iga — rahwa majanduslise eluga seotud — nõukogudeasutuste tööjõudsust.

Eestkätt tuleb sellejuures tähelepanemist pöörata järgmise asjaolu pääle:

3. Imperialistlise majapidamise lagunemine jättis nõukogude ehitustöö esimesele ajajärgule päranduseks teatawa korralageduse walmistamise korralduses ja walmistamises. Seda tungiwamalt on tarwis — ja see on üks põhiülesannetest — kogu riigimajanduslist tegewust niipaljn kui iganes wõimalik ühte üleriiklisesse kawasse ühendada; walmistamist tuleb wõimalikult laialt keskendada, niihästi sel mõttel, et teda üksikute walmistusharude ja harugruppede kaupa kokku ühendada ja kõige parematesse walmistamisepaikadesse koondada,

kui ka majandusliste ülesannete täitmise kiiruse mõttel; walmistamiseaparaat peab kõige paremasse korda seatama ja riigi ainelised tagawarad tulewad kõige tululikumal ja kokkuhoidlikumal wiisil ära kasuda.

Sellejuures on tarwis hoolt kanda, et majandusline koostöötamine ja poliitilised sidemed teiste rahwastega laienekſid; ühteaegn tuleb püüda nende rahwastega, kes juba nõukogude riigikorra juure on jõudnud, ühine majandusline plaan kindlaks seada.

4. Mis wäike- ja kodutööstusesse puutub, siis tuleb seda — kodukäsitöölistele riikliste tellimiste andmise teel — laialt ära kasutada; wäike- ja kodutööstus tuleb tooresainete ja küttematerjali jaotamise üleüldisesse kawasse panna ja teda ka rahaliselt toetada, kui üksikud kodukäsitöölised ja kodutööliste artellid, walmistamisekooperatiiwid ja üksikud wäiksed ettewõtted walmis on suuremateks walmistamise- ja muudeks äriettewõteteks ühinema; sarnast ühinemist tuleb toga õhutada majandusliste eesõiguste andmisega, mille otstarbeks — ühes teiste abinõudega — peab olema kodukäsitööliste püüet, wäikesteks tööstuseettewõtjateks muutuda, halwata ja neile mahajäänud walmistamisewiisidele wõimalust luua waluta üle minna kõrgema suurmasinatööstuse juure.

5. Ühiskondlustatud tööstuseaparaat peab ennast eestkätt ametiühisuste pääle toetama. Need wiimased peawad ikka enam kitsast tsunftiwaimust wabanema ja suurteks walmistuseühisusteks muutuma, milledesse suurem osa töölisi — pärastpoole kõik töölised wiimseni — teatawast walmistusharust kuulub.

Kuna ametiühisused nõukogudewabariigi seaduste ja wäljakujunenud praktika järele juba tööstuswalitsuse kõigi kohalikkude ja keskasutuste osanikud ongi, peawad need ühisused tulewikus kogu rahwamajanduse kui ühe majanduslise üksuse, walitsuse tegewuse oma kätte koondama. Sel kombel riigi keskwalitsuse, rahwamajanduse ja töörahwa laialiste hulkade wahel katkestamata sidet kindlustades peawad ametiühisused töölisi kõige laiemates piirides otsekoheselt majanduslise elu juhatamise tööle tõmbama. Ametühisuste osawõtmine majanduslise elu juhtimisest ja nende ühisuste kaudu töölistehulkade kaasatõmbamine on ühtlasi ka pääabinõuks wõitluses nõukogudewalitsuse majanduslise aparadi bürokraatlikuks muutmise wastu ja annab wõimaluse walmistussaadusid tõeliselt rahwa kontralli alla panna.

6. Nõukogudewalitsuse majanduspoliitika kõige lähemaks ülesandeks rahwamajanduse kawakindla edendamise eesmärgil, ülesandeks, mida see walitsus ainult kõige ligemas ühenduses ametiühisustega suudab teostada, on kõike riigis olewat tööjõudu wiimase wõimaluseni ära kasutada, teda õieti ära jaotada, niihästi kohalikkude kui ka rahwamajanduse üksikute harude nõuete järele. Kogu tööjõulise rahwa

eraldita mobiliseerimine nõukogudewalitsuse poolt ametiühisuste osawõtmisel, teatavate ühiskondliste tööde täidesaatmiseks, peab wõrdlemata awaramal mõõdul ja kawakindlamalt sündima kui seni.

7. Töö kapitalistliku korralduse lagunemise tingimistes wõib ainult tööliste seltsimeheliku korrapidamise, nende kõige suurema isetegewuse, wastutusetunde ja tööwiljakuse kõige waljuma wastastikkuse kontrolli alusel riigi walmistamisejõudusid muele elule kutsuda ja edasi arendada, kui ka sotsialistlist walmistamisewiisi kindlustada.

Selle eesmärgi kättesaamine nõuab wisat ja kawakindlat töö hulkade ümberkaswatamisel, mis nüüd sellepärast kergem on, et rahwahulgad tegelikult kapitalisti, mõisniku ja kaupmehe kõrwaldamist näewad ja omaenese tegeliku eluõpetuse järele sellele tõearwamisele tulewad, et nende hää käekäigu kõrgus ainuükski nende oma töötegemise korrapidamise kindlusest oleneb.

Sellest mue sotsialistlise korra loomisetööst langeb pääosa ametiühisuste pääle. Selle eesmärgi kättesaamiseks peawad need, oma seniseist fissejuurdunud wormidest lahti üteldes, wäga mitmesuguseid abinõusid tarwitusele wõtma ja tegelikult järele katsuma, nagu: arwandmise sissejeadmine, saaduste wäljatöötamise normide kindlaksmääramine, wastutusele wõtmine eriliste seltsimehelikkude töölistekohtute ees ja m. s.

8. Seesama walmistawate jõudude edendamise ülesanne nõuab kapitalismilt meile päranduseks jäetud eriteadlaste ja tehnikeride ajawiitmata, laialist ja igakülgset ärakasutamist, selleşt hoolimata, et nad suuremal osal paratamata kodanlise ilmawaatega ja kodanliste harjumustega läbi on imbunud. Partei arwab, et terawa wõitluse ajajärk, mis selle kihi organiseeritud töötõrkumine tema wastu ellu kutsus, lõpule on jõudnud, sest et see tõrkumine üleüldiselt maha on murtud. Ametiühisustega lähedas ühenduses peab partei oma endist jõhti mööda edasi minema: ühelpool ei tohi ta kõige wähemaski aejas järele anda tähendatud kodanlisele kihile ja peab iga ta wasturewolutsioonilise püüde armuta maha suruma; teiselpool peab ta niisama armuta wõitlema selle päältnäha käremeelsuse, kuid tõepoolest wäga ruttala iseteadlikkuse wastu, nagu sundaks töörahwas kapitalismist ja kodanlisest korrast wõitu saada, ilma et ta kodanlistelt eriteadlastelt õpiks, neid ära kasutaks, kaua aega nende kõrwal õppides tööd teeks.

Ühesugust taju igasuguse töö eest ja täielikku kommunismi kütte püüdes ei wõi nõukogudewalitsus siiski selle töötaju ühtlustamise ajawiitmata teostamist praegusel silmapilgul, kus alles esimesi sammusid kapitalismilt kommunismile minekul astume, oma ülesandeks seada. Sellepärast tuleb eriteadlastele weel mõnda aega

kõrgemat tasu maksta, et nad mitte halvemini, waid paremini wõiksid töötada kui ennemalt, ja samal otstarbel ei wõi ka lahti ütelda eratasu (preemiate) maksmise süsteemist kõige jõudsama ja iseäranis organiseerimise töö eest.

Niisamuti tulewad kodanlised eriteadlased ühise seltsimehelikku töö olukorda panna, kus nad käsikäes käiwad lihttöölistehulgaga, keda teadwuslised kommunistid juhiwad, et sel teel kapitalistlises korras lahutatud kehalise ja waimulise töö tegijate-wastastikkusele ärusaamisele ja liginemisele kaasa aidata.

9. Nõukogudewalitsus on juba terwe rea sammusid astunud, mis teaduse edendamisele ja ta lähendamisele walmistamisega on sihitud, nagu: terwe kogu tegelik-teaduslikkude asutuste, laboratooriumide, katsejaamade ja uute tehniliste töökodade loomine, kõigi teaduslikkude jõudude ja abinõude arwelewõtmine ja organiseerimine jne. Kõiki neid sammusid toetades püüab W. K. P. neid edaspidigi edendada ja kõige sündsamaid tingimisi luua teadusliku töö tegemiseks, mis ühenduses seisab riigi walmistawate jõudude tõstmisega.

Põllumajanduse alal.

10. Nõukogudewalitsus, mis eraomanduseõiguse maa kohta täielikult on ära kaotanud, on juba terwe rea sammude läbiwiimisele asunud, mis sotsialistlise suurmaapidamise organiseerimise poole on sihitud. Tähtsamad neist on: 1) Nõukogude majapidamiste, s. o. suurte sotsialistlistt mõisate asutamine; 2) kogukondade ja ühisuste toetamine ühisel maaharimisel; 3) korraldus riikliselt kõigi — ükstapuha kelle oma — seemendamata põldude täiskülimiseks; 4) kõigi põlluteadliste jõudude riikline mobiliseerimine hoogsate abinõude tarwitusele wõtmiseks põllumajanduslise kultuuri tõstmisel; 5) toetusandmine põllumajanduslistele kommuunidele, kui täiesti wabatahtlikkudele põlluharijate ühisustele, mis ühise suurmaapidamise jaoks asutatud.

Kõiki neid abinõusid ainukeseks teeks pidades, mis põllutöö wiljakuse tõstmise tingimata wajaduse täitmisele wiib, püüab W. K. P. neid sammusid wõimalikult täielikult läbi wiia, neid kaugemale mahajäänud maanurkadessegi laotada ja kaugemaid sammusid samas sihis ette wõtta.

Iseäranis nõuab W. K. P.:

1) igapidist riiklist toetust põllumajanduslisele ühistegewusele, mis põllupidamise saaduste ümbertöötamise alal käimas;

2) laialiselt läbiwiidud maaparanduseüsteemi;

3) kehwadele ja keskmistele talupoegadele laialist ja plaani kindlat inwentaari muretsemist sellekohaste tarwituselegendmise ajutuste kaudu.

Sellega rehkendades, et talupoegade wäikepõllupidamine weel kaua edasi kestab, püüab W. K. P. terwet rida abinõusid läbi wiia, mis talupoegade majapidamise wiljakuse tõstmise poole wiiwad. Need on: 1) talupoegade maatarwitamise korraldamine (põldude ribastamise, pikkade maaribade ärakaotamine ja m.); 2) talupoegadele paremate seemnete ja kunstsõnniku muretsemine; 3) talupoegade kariloomade tõu parandamine; 4) põlluteaduste laialilaotamine; 5) põlluteaduslise abi andmine talupoegadele; 6) talupoegade põllupidamise inwentaari parandamine nõukogude parandamisetöökodades; 7) inwentari laenuksandmise kohtade, katsejaamade, näitlikkude põldude jne. ajutamine; 8) talumaade parandamine.

11. Silmas pidades, et wastuolu linna ja küla wahel küla majanduslise ja kultuurilise mahajäämise üheks kõige sügawamaks põhjuseks on, kuna see mahajäämine niisuguse sügawa kriisi ajajärgul, nagu praegune, niihästi linna kui maa wäljasuremise ja hukkamineku ohtekohesesse hädaohtu wiib, näeb W. K. P. selle wastuolu kaotamises ühte kommunistlise ehitustöö põhiülesannet ja peab, teiste üleüldiste abinõude kõrwal, tarwilikuks töösturstööliste laialist ja kawakindlat kaasatõmbamist kommunistlisele ehitustööle põllumajanduses, nõukogudewalitsuse poolt sel sihil juba ajutatud üleüldise „Tööliste kaastegewuse komitee" tegewuse edendamist ja muud sarnast.

12. Kogu oma tegewuses toetab W. K. P. külas endistwiisi küla proletaarliste ja poolproletaarliste kihtide pääle, organiseerib kõigepäält neid iseseiswaks jõuks, loob külas parteiorganisatsiooni rakukesed, kehwade organisatsioonide, küla proletaarlaste ja poolproletaarlaste iselaadilised ametiühisused jne., ligendab neid igawiisi linna proletariaadiga ja kisub nad wälja küla kodanluse ja wäikemanikude huwide mõju alt.

Mis külakurnajatesse, küla kodanlusesse puutub, siis peab W. K. P. otsustawat wõitlust nende kurnamisepüüetega ja surub maha nende wastupanekut nõukogude poliitikale.

Talupoegade keskkihi kohta seisab W. K. P. poliitika selles, et ta teda pikkamisi ja kawakindlalt sotsialistlisele ehitustööle kaasa tõmbab. Partei seab oma ülesandeks seda kihti külakurnajatest ahutada ja teda töölisteklassi poole wõita, mitte kogunisti surweabinõudega, waid tähele pannes tema puudusid, ideelise mõjuga ta mahajäämuse wastu wõideldes igal juhtumisel, mis tema elulisi huwisid puudutab, püüda temaga kokku leppida, tegelikult temale sotsialistliste muudatuste läbiwiimise wiisides äramääramises järele andes.

Jaotamise alal.

13. Jaotamise alal seisab nõukogudewalitsuse ülesanne praegusel ajal selles, et edaspidigi määrdumatalt kauplemist kaotada ja selle asemele kawakindlat ja üleriiklisel mõõdul korraldatud tarbeainete jaotamist seada. Eesmärgiks on terwet rahwast organiseerida ühisesse tarwitamise kommuunade wõrku, mis kõige suurema kiirusega, kõige plaanikindlamini ja kokkuhoidlikumalt ning kõige wähema jõukulutusega suudaks kõiki tarwisminewaid aineid ära jaotada, kuna kogu jaotamise aparaat kindlasti tsentraliseeritud oleks.

Tarwitamiskommuunade ja nende ühenduste aluseks tulewad olemas olewad üleüldised ja tööliste kooperatiiwid panna, mis kõige suurem tarwitajate organisatsioon on ja kapitalismi ajaloo poolt kõige paremini ettewalmistatud aparaat hulgaliste ainete jaotamiseks.

Ühistegewuse aparaadi seesugust kommunistlist edasiarendamist — mitte ta kõrwaleheitmist — põhjusmõttelikult ainukeseks õigeks teeks lugedes, peab W. K. P. kawakindlalt oma poliitikat jatkama: kõiki partei liikmeid kohustama kooperatiiwides töötama, neid — ka ametiühisuste abil — kommunistlises waimus juhtima, kooperatiiwidesse ühinenud töörahwa isetegewust tõstma, püüdma et terwe rahwas kooperatiiwidesse kuuluks ja et need kooperatiiwid üheks ühiseks, terwet nõukogude wabariiki alt üles eneesse mahutawaks kooperatiiwiks kokku sulaksid; lõpuks — ja see on pääasi — püüdma, et proletariaadi waldaw mõju teiste töörahwakihtide kohta, alaliselt kindlustatud oleks ja et tegelikus elus igal pool läbi katsutaks mitmesugused sammud, mis wanade kapitalistlist kuju wäikekodanliste tarwitajateühisuste muutumist proletaarlaste ja poolproletaarlaste poolt juhtiwateks kommuunadeks kergendaksid ja toetaksid.

Raha- ja pangaasjanduse alal.

14. Pariisi kommuuna eksisammude eest hoides haaras nõukogudewõim Wenemaal riigipanga otsekohe oma kätte, astus sellejärele erakaubanduse pankade natsionaliseerimisele, hakkas natsionaliseeritud pankasid, hoiukassasid ja renteisid riigipangaga ühendama, või sel kombel nõukogude wabariigi ühise rahwapanga kontkere ja muutis panga, mis finants- (raha-) kapitali majanduslise walitsuse keskpunkt ja kurnajate poliitilise wõimu tööriist oli olnud, töörahwawalitsuse tööriistaks ja majanduslise rewolutsiooni tõstekangiks. Nõukogude walitsuse poolt algatud töö edaspidist järjekindlat lõpulewiimist oma eesmärgiks wõttes, seab W. K. P. esimesel paigal järgmised põhimõtted üles:

1) kogu pangaasjanduse monopoliseerimine nõukogude riigi kätte;

2) pangategevuse põhjalik muutmine ja lihtsustamine sellega, et pangaaparaat ühelaadilise arvele võtmise ja nõukogude vabariigi üleüldise arvepidamise aparaadiks muudetakse. Selle järele, kui ühiskonna majandusline elu plaanikindla korralduse järele hakkab käima, hääbub pank ja muutub kommunistliseks ühiskonna kesk-raamatupidamiseks.

15. Kapitalismilt kommunismile mineku esimesel ajajärgul, kus ainete kommunistline valmistamine ja jaotamine veel mitte täielikult organiseeritud ei ole, on võimata raha ära kaotada. Niisuguses olukorras kasutawad rahwa kodanlised olused seda raha, mis neile eraomanduseta alale on jäänud, spekuleerimiseks, kasuahnitsemiseks ja töörahwa kõwimiseks ära. Pankade natsionaliseerimise pääle toetades püüab W. K. P. mõndagi abinõu läbi wiia, mis rahata arwete õiendamise piirkonda laiendawad ja rahahäädumist ette walmistawad, nagu: sunduslik määrus rahwapangas hoidmiseks; arveraamatukeste sissejeadmine; raha asemel tshekkide, lühikese-ajaliste loiduainetejaamise piletite sissejeadmine ja m. s.

Rahaasjanduse alal.

16. Kapitalistidelt ärawõetud walmistamisabinõude ühiskondlustamise ajajärgu alguniega ei jää riigiwõim mitte enam parasiitliseks (ilma asjata jõõdikute) aparaadiks, mis walmistamise tegewuselt kõrgemal seisab, ta hakkab organisatsiooniks muutuma, mis otsekoheselt riigi majanduslise elu juhatamise kohuslid täidab, ja samal mõõdul muutub riigi eelarwe rahwa üleüldise majapidamise eelarweks.

Meil tingimistel on riigi sissetulekute ja wäljaminekute tasakaalu seadmine ainult tarbeainete riiklise walmistamise ja jaotamise kawakindla korralduse juures wõimalik. Mis aga riigi otsekoheste wäljaminekute katmisesse ülemineku ajajärgul puutub, siis nõuab W. K. P., et kapitalistidelt kontributsiooni nõudmise süsteemi asemele, mis sotsialistlise revolutsiooni esimestel aegadel ajaooliselt tarwilik ja õigustatud oli, progressiiwline sissetuleku- ja waranduse-maks sisse seataks. Sedamõõda aga, kuidas see maks ära iganeb — warakate klasside omaduse laialisel määral ärawõtmise tagajärjel — peab riikliste wäljaminekute katmine mitmesuguste riigimonopolide sissetulekute pääle jääma, millest osa otsekoheselt riiklikseks sissetulekuks wõetakse.

Korteriküsimuse alal.

17. Korteriküsimust, mis iseäranis sõja joolsul terawaks läks, lahendada püüdes, wõttis nõukogude walitsus kõik majad kapitalistlistelt majaomanikkudelt täielikult ära ja andis need linnade nõukogude kätte; asendas töölised hulgawiisi linna äärest kodanlaste majadesse; andis kõige paremad majad tööliste organisatsioonidele, kusjuures ta nende majade ülewalpidamise riigi arwele wõttis, hakkas tööliste perekonde mööblitega warustama jne.

W. K. P. ülesanne seisab selles, et ülemal tähendatud teed edasi minnes ja mittekapitalistlise majanduse huwisid jootuks puutumata jättes, kõige jõuga püüda töölistehulkade korteriolusid parandada: kuhjatud kooselamist ja terwisewastaseid olusid wanades linnajagades kaotada, kõlbmata korterid ära häwitada, wanu ümber ja uusi juure ehitada, nii et need töölistehulkade uutele elutingimistele wastaksid, töölisi otstarbekohaseit laiali elama asetada.

Töökaitse ja ühiskondlise kindlustamise wallas.

Proletariaadidiktatuuri maksmapanemisega tekkis esimest korda wõimalus sotsialistliste parteide programmi minimumi (lähemaid nõudmisi) töökaitse alal täielikult teoks t-ha.

Nõukogudewalitsus teostas seaduseandlisel teel, ja kinnitas „Tööseaduste kogus": 8-tunnise tööpäewa kõigile töölistele, kui tööaja kõige pikema normi, kusjuures neil töölistel, kes alla 18 a. wanad, wõi terwisele iseäraldi kahjulikkudes tööharudes töötawad, kui ka kaewandustöölised, kes maa all töötawad, tööpäew mitte üle 6 tuni ei tohi kesta; iganädaline 42-tunniline waheta puhkeaeg kõigile töölistele; üleüldise määrusena — ületundide ärakeelamine; laste- ja alaealiste (kuni 16 aastani) töö tarwitamise ärakeelamine; öötöö, terwisliselt iseäranis kahjulikkudes tööharudes töötamise ja ületundide ärakeelamine kõigile naesterahwastele kui ka meesterahwastele alla 18 a. wanuselt; naesterahwaste wabastamine töölt 8 nädalat enne ja 8 nädalat pärast sünnitamist, kuna nad kõige selle aja eest täielikku palga edasi saawad, niisama ka maksuta arstiabi ja rohud, ja imetamiseajal neile töö juures iga kolme tunni tagant wähemalt pooleks tunniks imetamiseaega antakse, ühtlasi ka lisapalka imetawatele emadele; töö ja terwisliste olude järelwalwajate ametisseseadmine, kes ametiühisuste nõukogude poolt walitakse.

Seaduseandlises korras andis nõukogudewalitsus täieliku ühiskondliku kindlustuse kõigile töölistele, kes wõõrast tööjõudu ei eks-

ploateeri, töövõimu igasuguse kaotuse puhul, ja — esimest korda ilmas — ka töötaoleku puhul, töölistepalkade ja riigi kulul, kindlustatawate täielikku omawalitsust alles hoides ja ametiühisuste laialisel osawõtmisel.

Weel enam: mõnes tükis läks nõukogudewalitsus programmi minimumist kaugemalegi ja seadis samase „Tööseaduste kogu" järele sisse: töölisteorganisatsioonide osawõtmise tööliste palkamise ja lahtilaskmise küsimuste otsustamisel; kuulise puhkeaja palga edasisaamisega — kõigile töölistele, kes wähemalt aasta aega waheta on töötanud; tööpalga riikliku korraldamise nende palgatariifide alusel, mis ametiühisused wälja töötawad; iseseisused asutused, nimelt tööjõu jaotamise ja arwelewõtmise osakonnad nõukogude ja ametiühisuste juures, kes töötatöölistele peawad tööd muretsema.

Wõimatu laastus, mis sõda toonud, ja üleilmse imperialismi päältungimine sundisid nõukogudewalitsust siiski järgmisi kõrwalekaldumisi sammusid astuma: lubama harukorralistel juhtumistel ületundisid teha, kuid mitte üle 50 päewa aastas; lubama noorealiste (14—16-aastaste) tööd tarwitada, kuid mitte üle 4 tunni päewas; ajutiselt ühe kuu asemel kahenädalist puhkeaega andma; öötöö pikkust 7 tunni pääle määrama.

W. K. P. peab laialist kihutustööd tegema, et töölised ise kõige töökaitse alal ettewõetud sammude energilisest läbiwiimisest tegelikult osa wõtaksid, milleks waja on:

1) Töö järelwalwuse organiseerimise- ja laiendamisetööd kõwendada, selleks otstarbeks tööliste enese keskelt tegewaid jõudusid wälja walida ja ette walmistada, ja seda järelwalwust ka wäike- ja koduettewõtetes sisse seada.

2) Töökaitset igasuguse töö kohta laiendada (ehitustöötiste, sisemaawete weotööliste, koduteenijate ja põllutööliste kohta).

3) Alaealised täielikult tööst wabastada ja noorealiste tööpäewa weelgi lühendada.

Päälesellе peab W. K. P. omale ülesandeks tegema sisse seada:

1) edaspidi, kui töö wiljakus üleüldiselt on tõusnud, tööpäewa 6-tunnilist ülemäära, ilma töötasu wähendamiseta, sellejuures aga tööliste kohustades pääle tööaja kahte tundi päewas ilma tasuta ameti ja walmistamise teooriale, riigiwalitsemise tehnika tegelikule õppimisele ja sõjaasjanduslikule õppimisele pühendama;

2) ergutustasu maksmise süsteemi — tööwiljakuse tõstmiseks.

Ühiskondlise kindlustamise alal püüab W. K. P. laialist riiklist abiandmist organiseerida, ja mitte, ainult sõjakannatajatele ja loodusjõuliste õnnetuste puhul, waid ka ühiskondliste wahekordade loomuwastasuste ohwritele; päälesellе peab ta otsustawat wõitlust igasu-

guste parasiitidega (ilmaasjata söödikutega) ja päewawarastega, ja seab oma ülesandeks kõiki, kes töötegemise roobastest wälja lükatud, tagasi töötegemisele tõmmata.

Rahwa terwiskaitse wallas.

Oma tegewuse aluseks rahwa terwiskaitse alal paneb W. K. P. kõigepäält laialiste terwendawate ja terwishoidliste korralduste läbiwiimise, mille eesmärgiks on haigeksjäämiste edenemise eest hoida. Proletariaadidiktatuur on juba wõimaluse annud terwet rida terwendawaid ja arstlisi korraldusi läbi wiia, mille teostamine kodanlise ühiskonna piirides wõimata oli, nagu: apteekide, suurte, eraettewõttel töötanud arstliste asutuste ja terwisparanduse paikade (kuurortide) natsionaliseerimine, arstliste jõudude töösundus jne.

Sellele wastawalt seab W. K. P. oma ligemaks ülesandeks:

1) laialiste terwishoidliste korralduste läbiwiimise töörahwa huwidel, nagu:

a) asumisepaikade terwendamine (maapinna, wee ja õhu terwisline kaitse);

b) ühiskondlise toitmise seadmine terwishoidlik-teaduslikule alusele;

d) korralduste loomine, mis külgehakkawate haiguste edenemise ja laialilagunemise eest peawad hoidma;

c) terwishoidliste seaduste andmine.

2) Ühiskondliste haiguste (tiisikuse, suguhaiguste, alkoholismiga jne.) wõitlemine.

3) Üleüldiselt kättesaadawa, maksuta ja kwalifitseeritud (arstiteaduse nõuete kõrgusel seiswa) arstiabi ja rohtude kindlustamine.
